

Sygn. akt II AKa 91/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 kwietnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący:	SSA Cezariusz Baćkowski (spr.)
Sędziowie:	SA Jerzy Skorupka SA Wiesław Pędziwiatr
Protokolant:	Aldona Zięta

przy udziale Prokuratora Prokuratury Apelacyjnej Marka Ratajczyka

po rozpoznaniu w dniu 23 kwietnia 2014 roku

sprawy **K. H.**

o odszkodowanie za niesłuszne zatrzymanie

z powodu apelacji wnioskodawczynie

od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu

z dnia 9 grudnia 2013 roku, sygn. akt III Ko 146/05

I. zmienia zaskarżony wyrok wobec wnioskodawczynie K. H. w ten sposób, że podwyższa do 1500 (tysiąc pięciuset) złotych zasądzone zadośćuczynienie;

II. w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymuje mocy;

III. stwierdza, że koszty postępowania odwoławczego ponosi Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Wnioskodawczynie K. H. domagała się zasądzenia na jej rzecz 30.000 zł. od Skarbu Państwa tytułem odszkodowania „za bezprawne i niesłuszne pozbawienie wolności poprzez zatrzymanie w dniu 24.07.2004 r.” (k. 1-2).

Następnie (k. 44-45) rozszerzyła swoje żądanie domagając się z powodu wymienionego wyżej zatrzymania 50.000 zł. wraz z odsetkami od dnia złożenia wniosku, a nadto: 200.000 zł. odszkodowania i zadośćuczynienia z tytułu bezpodstawnego oskarżenia w sprawie II K 458/08 (poprzednio II K 1067/05) Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Śródmieścia, gdzie od części zarzucanych czynów została uniewinniona,

- 500.000 zł. tytułem odszkodowania i zadośćuczynienia za bezpodstawne zatrzymanie w dniu 9 maja 2005 r.

- 500.000 zł. tytułem odszkodowania i zadośćuczynienia „za bezpodstawne i sprzeczne z prawem dwukrotne zatrzymanie” w dniu 16 maja 2005 r.,
- 100.000 zł. tytułem zwrotu kosztów „związanych z pisaniem, przekazaniem, doręczaniem i odbiorem korespondencji, parkowaniem, za kserokopie i odpisy w tym czas poświęcony celem dokonania tych czynności”,
- 30.000 zł. tytułem zwrotu wydatków poniesionych w związku z ustanowieniem obrońców w sprawach II K 1087/05, II K 458/08, II K 1146/09, IV Ka 2242/05 i IV Ka 481/13 oraz wywiedzeniem kasacji,
- 20.000 zł. „za wizyty obrońców w Z.K. w związku z w/w sprawami” (wszystkie cytaty z wniosków K. H.).

Sąd Okręgowy we Wrocławiu wyrokiem z dnia 9 grudnia 2013 r. (sygn. akt III Ko 146/05)

I. na podstawie art. 552 § 4 k.p.k. zasądził od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawczyni K. H. kwotę 500 (pięćset) złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku tytułem zadośćuczynienia za niesłuszne pozbawienie wolności w dniach 24 lipca 2004 r. i 9 maja 2005 r.;

II. oddalił dalej idące żądanie wnioskodawczyni;

III. na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. umorzył postępowanie w przedmiocie żądania odszkodowania i zadośćuczynienia za niesłuszne pozbawienie wolności w dniu 16 maja 2009 r.

IV. kosztami postępowania obciążył Skarb Państwa.

Apelację od tego wyroku złożyła wnioskodawczyni K. H. za pośrednictwem pełnomocniczki zarzucając:

I. naruszenie prawa materialnego

- art. 5 ust. 5 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności poprzez pozbawienie odszkodowania,
- art. 363 § 1 kc poprzez zasądzenie nieodpowiedniej sumy pieniężnej zadośćuczynienia,

II. błąd w ustaleniach faktycznych, polegających na błędnym przyjęciu, że:

- wnioskodawczyni nie poniosła jakiegokolwiek szkody materialnej,

III. naruszenie przepisów postępowania polegające na dokonaniu przez Sąd dowolnej, a nie swobodnej oceny zebranego w sprawie materiału, co miało wpływ na treść wyroku (art. 7 kpk),

IV. błędne uzasadnienie wyroku.

Pełnomocniczka wnioskodawczyni wniosła o uwzględnienie apelacji i uchylenie wskazanych zaskarżonych części wyroku i uwzględnienie powództwa w całości, ewentualnie o uchylenie wskazanych części zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I Instancji.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

Apelacja pełnomocniczki wnioskodawczyni K. H. jest częściowo zasadna.

Słuszny więc okazał się zarzut gdzie skarżąca zakwestionowała wielkość zadośćuczynienia jako nie odpowiadającego rozmiarowi krzywdy której kompensacji ma służyć.

Dokonując próby uporządkowania zarzutów odwoławczych najpierw wypada odnieść się do twierdzenia o błędności uzasadnienia, a więc obraży art. 424 § 1 kpk. Poza nazwaniem uchybienia skarżąca nie przybliżyła na czym miałyby ono polegać, a sąd odwoławczy przekroczenia wymienionego przepisu nie dostrzegł. Sąd Okręgowy przedstawił

podstawę faktyczną, dowody na jakich się oparł ustalając ją i wyjaśnił podstawę prawną przyjętego rozstrzygnięcia. Ewentualne niedostatki w tej mierze mogą świadczyć o wadliwości procesu wyrokowania i dopiero wykazanie tej ostatniej okoliczności jest istotne dla skuteczności wniesionego środka odwoławczego.

Niezrozumiały jest zarzut dowolnej oceny zebranych w sprawie dowodów, z której, podobnie jak omówiony wyżej, nie został rozwinięty w apelacji, zwłaszcza, że sąd oparł się na niekwestionowanych dokumentach: protokołach zatrzymania, orzeczeniach sądów.

Pełnomocniczka wnioskodawczyni nie wyjaśnia, które ujawnione na rozprawie dowody Sąd I instancji ocenił błędnie, z przekroczeniem granic art. 7 kpk.

Przechodząc do zrzutu błędnego ustalenia, że wnioskodawczyni K. H. nie poniosła szkody materialnej (pkt. II apelacji, str. 4-5) trzeba zauważyć, że rezultatem wadliwości funkcjonowania organów władzy publicznej (w tym w postępowaniu karnym) mogą być naruszenia praw człowieka i wynika stąd szkoda oraz krzywda jednostki których kompensowanie obciąża państwo.

Gwarancje w tej mierze wymienia Konstytucja RP (por. art. 77 ust. 1, art. 41 ust. 5) oraz umowy międzynarodowe: Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych (art. 9 ust. 5, art. 14 ust. 6) i Europejska Konwencja Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (art. 5 ust. 5, art. 3 VII protokołu dodatkowego). Konkretyzację reguł odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkody powstałe wskutek wadliwości zaistniałych w postępowaniu karnym zawiera m.in. Rozdział 58 Kodeksu postępowania karnego – odszkodowanie za niesłuszne skazanie, tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie.

Określone tam podstawy cywilnoprawnych roszczeń odszkodowawczych dochodzonych w trybie procesu karnego to:

- niesłuszne skazanie i wykonanie choćby w części kary (art. 552 § 1 lub 2 kpk),
- niesłuszne orzeczenie i wykonanie środka zabezpieczającego (art. 552 § 3 kpk),
- niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie (art. 552 § 4 kpk),
- niewątpliwie niesłuszne zatrzymanie (art. 552 § 4 kpk).

Ponieważ przepisy te stanowią *lex specialis* w stosunku do art. 417 i nast. k.c. to w zakresie nieuregulowanym w Rozdziale 58 kpk (oraz w ustawie z 23.02.1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego – Dz. U. Nr 34, poz. 149 z późn. zm. – ustawa lutowa która w realiach sprawy nie ma zastosowania), a więc w odniesieniu do innych szkód i krzywd będących skutkiem niedostatków w stosowaniu prawa w postępowaniu karnym zastosowanie będą miały wskazane wyżej przepisy prawa cywilnego regulujące odpowiedzialność Skarbu Państwa za szkody funkcjonariuszy. Te ostatnie roszczenia mogą być dochodzone w postępowaniu cywilnym niezależnie od określonych w Rozdziale 58 kpk (tak Kodeks postępowania karnego. Komentarz t. III, P.Hofmański, E.Sadzik, K.Zgryzek, Wyd. IV, nb. 6 przed art. 552 kpk).

Odczytanie § 4 art. 552 kpk w powiązaniu z § 1 tego przepisu nie pozostawia wątpliwości, że prawo do odszkodowania i zadośćuczynienia za niewątpliwie niesłuszne zatrzymanie przysługuje w związku z pozbawieniem wolności wskutek wykonywania tego środka przymusu (por. uchwałę Sądu Najwyższego z 24.06.1994 r. I Kzp 14/94, OSNKW 1994 r. z. 7-8, poz. 43). Chodzi przy tym o taką szkodę i krzywdę które są zwyczajnymi, normalnymi następstwami zdarzenia z którym ustawa łączy obowiązek odszkodowawczy (art. 361 § 1 k.c.) co nie wyklucza uznania za bezpośredni skutek tych konsekwencji które są odsunięte w czasie, zawsze jednak chodzić będzie o skutki spełniające warunek przyczynowości adekwatnej (por. wyrok Sądu Najwyższego z 4.10.2012 r. I CSK 655/11, LEX nr 1228533). Nie jest kwestionowane ustalenie, że zatrzymanie w dniach 24.07.2004 r. i 9.05.2005 r. były niewątpliwie niesłuszne, a o odszkodowaniu za zatrzymanie w dniu 16.05. 2009 r. już prawomocnie orzeczono (art. 17 § 1 pkt 7 kpk).

Zasadnie Sąd Okręgowy oczekiwał od wnioskodawczyni (art. 6 k.c.) posiadającej przecież z racji wykształcenia i wcześniejszych doświadczeń odpowiednią wiedzę by wykazała podstawy dochodzonego roszczenia i jego wysokość (por. wyrok Sądu Najwyższego z 4.11.2011 r., WK 19/04, R – OSNKW 2004 r. poz. 2011).

Skarżąca nie kwestionuje, więc stanowiska Sądu o braku dowodu, iż wskutek procesowego zatrzymania w dniach 24.07.2004 r. i 9.05.2005 r. (do 10.05.2005 r.) doszło do pogorszenia sytuacji finansowej K. H. poprzez uniemożliwienie zarobkowania, czy pogorszenia zdrowia. Wywodzi natomiast, że szkoda dotyczy wydatków, „poniesionych tytułem stwierdzenia bezpodstawnego zatrzymania”, a to opłaty od wniosku o wznowienie postępowania oraz kosztów związanych z dojazdem po odbiór korespondencji i do adwokata, papieru, druku, rozmów telefonicznych oraz poświęconego czasu (apelacja str. 4-5).

Wbrew twierdzeniu pełnomocniczki z treści pisma rozszerzającego żądanie (k. 44-45) nie wynika by dołączenie akt spraw Sądu Rejonowego dla Wrocławia Śródmieścia i Sądu Okręgowego we Wrocławiu II Kp 145/05, II Ko 758/05, II Kp 565/09, III Ko 118/10, II Kp 189/04 służyć miało wykazaniu poniesienia przez wnioskodawczynię wymienionych wyżej wydatków. Poszkodowana wyraźnie łączy te akta z wykazaniem niewątpliwej niesłuszności zatrzymań 27.04.2004 r., 3.05.2005 r. i 16.05.2009 r. Najpierw przecież pisze o tych pozbawieniach wolności oraz żądanych w związku z nimi kwotach z tytułu odszkodowania i zadośćuczynienia a potem wskazuje że „celem dowodu” wnosi o dołączenie tych akt. Dopiero w kolejnym akapicie (k. 44) formułuje żądane 100.000 zł. z tytułu kosztów związanych z pisaniem, przekazania, doręczenia i odbioru korespondencji, parkowania, za kserokopie i odpisy w tym czas poświęcony celem dokonania tych czynności.

Niezależnie od tego, że wg apelującej z akt tych miałyby wynikać sporządzenie określonych pism przez K. H. oraz jej obecność na posiedzeniach, a nie poniesienie, celowość i wielkość wydatków z tym związanych to trzeba przypomnieć, że w trybie postępowania karnego mogą być dochodzone te roszczenia odszkodowawcze wynikające z zasłóści procesu karnego, które są określone w art. 552 kpk (oraz ustawie „lutowej” – co w tej sprawie nie ma zastosowania). W realiach sprawy chodzić więc będzie o szkody i krzywdy wynikłe z wykonania niewątpliwie niesłusznych decyzji o zatrzymaniu wnioskodawczyni. Skompensowanie innych, nieuregulowanych w Rozdziale 58 kpk i ustawie lutowej, szkód i krzywd związanych z toczeniem się postępowania karnego może być dochodzone w procesie cywilnym (o czym była już mowa).

Sąd Okręgowy słusznie zauważa (uzasadnienie str. 9-10), że koszty poniesione przez wnioskodawczynię w związku z oskarżeniem i prowadzeniem postępowania karnego wobec niej nie wynikają z faktu wykonania decyzji o zatrzymaniu i jako takie nie spełniają przesłanek z art. 552 § 4 kpk w zw. z art. 552 § 1 kpk.

Nie mają także bezpośredniego związku z pozbawieniem wolności skutkiem zatrzymania procesowej poszkodowanej koszty które poniosła w zainicjowaniu przez siebie postępowania w przedmiocie wznowienia postępowania dotyczącego kontroli decyzji o zatrzymaniu.

Podobnie brak adekwatnego związku przyczynowego między pozbawieniem wolności w następstwie wykonania decyzji o zatrzymaniu wnioskodawczyni, a jej wydatkami w niniejszym postępowaniu przed Sądem Okręgowym.

Jeśli zaś chodzi o wydatki w sprawie wywołanej zażaleniem K. H. na zarządzenie o zatrzymaniu to jak trafnie zauważył Sąd I instancji nie wykazała ona, choć to na niej spoczywał ciężar dowodzenia (art. 6 k.c.), że wydatki o jakich mowa w apelacji poniosła i że miały one bezpośredni związek z pozbawieniem wolności wskutek niewątpliwie niesłusznego zatrzymania.

Wbrew twierdzeniu apelującej Sąd Okręgowy dostrzegł, że poszkodowana rozszerzyła żądanie o koszty poniesione w związku z udziałem obrońców w sprawach gdzie była oskarżoną (por. uzasadnienie str. 11) słusznie zauważając, że w realiach sprawy nie mają związku z pozbawieniem wolności K. H. wskutek zatrzymania lecz z toczeniem się spraw karnych wobec niej, dlatego brak podstaw do ich przyznania w tym postępowaniu. Pełnomocniczka pomija tę trafną argumentację Sądu odwołuje się natomiast do treści art. 632 pkt. 2 kpk.

To prawda, że Skarb Państwa ponosi koszty procesu (w tym uzasadnione wydatki stron obejmujące także te związane z ustanowieniem obrońcy) w zakresie w jakim oskarżony został uniewinniony. Tyle, że o zwrot wymienionych wydatków K. H. może wystąpić nie w postępowaniu w uregulowanym w Rozdziale 58 kpk lecz formułując stosowny wniosek do sądu orzekającego uprzednio w przedmiocie jej odpowiedzialności karnej. Pełnomocniczka jako fachowy podmiot z pewnością ma świadomość tych regulacji.

Z tych wszystkich względów ustalenia Sądu dotyczące braku realnej szkody będącej następstwem pozbawienia wolności wnioskodawczyni w wyniku wykonania decyzji o zatrzymaniu są prawidłowe, a przeciwne zarzuty apelacji niezasadne. W szczególności nietrafny jest zarzut obrazy art. 363 § 1 k.c. skoro wnioskodawczyni nie doznała szkody.

Rację ma oczywiście autorka apelacji wskazując, że zadośćuczynienie za doznaną krzywdę w wyniku niewątpliwie niesłusznego zatrzymania ma charakter kompensacyjny i jako takie powinno być nie symboliczne lecz stanowić ekonomicznie odczuwalną wartość zdatną do tego by złagodzić cierpienia fizyczne, psychiczne i uszczerbek na dobrym imieniu wywołane niesłusznym pozbawieniem wolności. Z istoty rzeczy chodzić będzie o zrekompensowanie krzywdy która dotknęła konkretną osobę poszkodowaną, a wyrażenie jej w pieniądzu może być tylko pewnym przybliżeniem niemajątkowej szkody. Stąd zrozumiałe jest wskazanie w ustawie (art. 445 § 2 kc), że chodzi o odpowiednią sumę pieniężną której określenie pozostawione zostało sędziowskiemu swobodnemu uznaniu, a odwołanie się do zamożności mieszkańców czy siły nabywczej pieniądza nie może limitować wielkości zadośćuczynienia poniżej realnej krzywdy. Tak też rzecz wydaje się postrzegać Sąd Okręgowy (uzasadnienie str. 9-10) stąd odwoływanie się w apelacji do dochodów mieszkańców W., ich zamożności nie przekonuje. Podobnie nie ma znaczenia okoliczność, że Europejski Trybunał Praw Człowieka przyznał od Polski innej osobie niesłuszenie pozbawionej wolności przez 16 dni 5000 euro w związku z naruszeniem Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. Chodzi przecież nie tylko o inne przesłanki odpowiedzialności państwa za naruszenie konwencji, ale i o inną bo indywidualną szkodę niematerialną którą poniósł wymieniony w apelacji Polak narodowości egipskiej. Proponowane w środku odwoławczym „mechaniczne” ujęcie jest rażąco sprzeczne z zasadą indywidualizacji i kompensacyjną funkcją zadośćuczynienia.

Orzecznictwo wypracowało kryteria oceny okoliczności relewantnych dla ustalenia wielkości zadośćuczynienia: rodzaj, natężenie, czas trwania cierpień fizycznych i psychicznych, wiek osoby poszkodowanej, jej stan zdrowia, ewentualny uszczerbek na zdrowiu, jego trwałość, wpływ na dotychczasowe życie oraz widoki na przyszłość (por. wyrok Sądu Najwyższego 3.07.2013 r., V KK 464/12, Prok. i Pr. 2013 r.z. 10, poz. 18 i cyt. tam orzecznictwo).

W okresach pozbawienia wolności K. H. była osobą starszą (51 – 52 lata), stąd bardziej odczuwała dolegliwości wynikające z izolacji i warunków w jakich się odbywało. Cierpienia poszkodowanej były intensywniejsze skoro czuła się niewinna zachowania (uszkodzenia mienia) w związku z którym została zatrzymana i Sąd Rejonowy uwolnił ją od odpowiedzialności za ten czyn.

Z kolei w wypadku chronologicznie drugiego zatrzymania (9.05.2005 r.) było ono kontynuowane do dnia następnego jak zeznaje K. H., czego nie kwestionuje Sąd Okręgowy. Niezależnie więc od braku podstaw do sięgania po ten środek przymusu był on kontynuowany niewspółmiernie długo w stosunku do celu procesowego jakiemu miał służyć.

Skoro wnioskodawczyni została zatrzymana 9.05.2005 r. wieczorem (18, 30) to nie widać powodów dla których nie została przesłuchana jeszcze tego samego dnia lecz musiała oczekiwać pozbawiona wolności do dnia następnego. Poczucie krzywdy wynikające z nielegalności zatrzymania było więc potęgowane nadmiernym, nieuzasadnionym czasem trwania narażającym poszkodowaną na spędzenie nocy w niedogodnych warunkach istotnie odbiegających od takich do jakich była przyzwyczajona. Słusznie też skarżąca wskazuje na upływ długiego czasu ponad 9 lat od niesłusznym zatrzymań do chwili orzekania co potęgowało odczucie krzywdy.

Okoliczności te uszły uwagi Sądu I instancji Sąd ten nie pominął natomiast tych negatywnych odczuć K. H. które łączyły się z troską o chorą matkę w podeszłym wieku nad którą sprawowała codzienną pieczę. Wnioskodawczyni co

prawda zapewniła matce opiekę swojej siostry jednak niepokoiła się o jej stan zdrowia. Kwestie te nie uszły uwagi Sądu Okręgowego który nadał im właściwą rangę (uzasadnienie str. 9).

Sąd Okręgowy dostrzegł również reperkusje pozbawienia wolności K. H. w następstwie zatrzymań dla jej dobrego imienia (uzasadnienie str.9) i właściwie je ocenił w odniesieniu do poszkodowanej która już wcześniej wchodziła w konflikt z prawem, co łączyło się z wieloletnim konfliktem sąsiedzkim. Z pewnością nie uszło to uwagi jej otoczenia współkształtując obraz wnioskodawczynie (por. uzasadnienie wyroku Sądu Rejonowego dla Wrocławia – Śródmieścia z 8.02.2013 r. II K 458/08 – str. 1, 3).

Poszkodowana nie wykazała natomiast (art. 6 k.c) ani nie podnosiła pogorszenia stanu zdrowia w wyniku pozbawienia wolności w dniach 24.07.2004 r. oraz 9-10.05.2005 r. do czego odwołuje się jej pełnomocniczka dopiero w apelacji.

W tych warunkach należało uznać, że ustalona kwota zadośćuczynienia jest rażąco niska ponieważ w niewystarczającym stopniu uwzględnia czas i stopień natężenia cierpień psychicznych wnioskodawczynie K. H. wynikających z pozbawienia wolności skutkiem wykonania decyzji o zatrzymaniu, a odpowiednią będzie suma 1500 zł. uwzględniająca opisane wyżej okoliczności.

Wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 10.05.2011 r. w sprawie Włoch przeciwko Polsce (skarga 33475/08 – LEX nr 787375 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20.06.2013 r., III KK 47/13 LEX nr 1347871, por. też powołaną tam publikację) dotyczącą problemu czy zaliczenie okresu rzeczywistego pozbawienia wolności na poczet orzeczonej kary istotnie i w każdym wypadku w pełni kompensuje szkodę i krzywdę jakiej doznała osoba wskutek niesłusznego tymczasowego aresztowania lub zatrzymania. Wątpliwość ta nie występuje jednak w niniejszej sprawie ponieważ Sąd Okręgowy słusznie uznał, że zaliczenie okresów zatrzymania na poczet kary łącznej pozbawienia wolności której wykonanie warunkowo zawieszono zawarte w wyroku Sądu Rejonowego dla Wrocławia Śródmieścia z 8.02.2013 r. (sygn. akt II K 458/08) w żadnym stopniu nie rekompensuje ewentualnych szkód i krzywd wynikłych z niewątpliwie niesłusznym zatrzymaniem (uzasadnienie str. 8). Natomiast art. 552 kpk przewiduje odszkodowanie i zadośćuczynienie za całą szkodę i krzywdę wynikłą ze zdarzeń tam wymienionych.

Niezasadny jest zarzut dotyczący wadliwego określenia początkowej daty od której wnioskodawczynie przysługują odsetki od zasądzonego na jej rzecz zadośćuczynienia za niewątpliwie niesłuszne zatrzymanie.

Jak już zaznaczono na początku tych rozważań roszczenia o odszkodowanie i zadośćuczynienie o których mowa w Rozdziale 58 kpk mają charakter cywilnoprawny tyle, że dochodzone są w trybie karnoprocesowym. Taki charakter tych roszczeń powoduje, że w kwestiach prawnomaterialnych nie uregulowanych w Rozdziale 58 kpk zastosowanie będą miały „przepisy kodeksu cywilnego odnoszące się zwłaszcza do problematyki zasad ustalenia zaistnienia szkody i krzywdy (w tym również kwestia związku przyczynowego) określenia wysokości odszkodowania, zadośćuczynienia, (...) nadużycia prawa w rozumieniu art. 5 k.c. a także zasądzenia odsetek” (uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z 28.10.1993 r., I KZP 21/93 OSNKW 1993 r., z. 11-12, poz. 67).

W odniesieniu do tej ostatniej kwestii chodzić będzie w szczególności o regulacje zawarte w art. 359, 455, 476, 481 § 1 i 2 kc.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego i Sądów Apelacyjnych jednolicie przyjmuje się, że odsetki od sumy pieniężnej będącej odszkodowaniem (zadośćuczynieniem) za niesłuszne zatrzymanie (tymczasowe aresztowanie, skazanie, orzeczenie środka zabezpieczającego) nie przysługują za czas poprzedzający wydanie prawomocnego wyroku zasądzającego to odszkodowanie (zadośćuczynienie) ponieważ dopiero prawomocne orzeczenie określa wymagalną sumę odszkodowania i zadośćuczynienia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 29.04. 1991 r., V KRN 475/90, OSNKW 1991 r., z. 10-12, poz. 52, wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 12.03.2013 r., II A Ka 301/12, LEX nr 1313343, wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 4.10.2007 r., II A Ka 148/07, KZS 2007 r., z. 10, poz. 60, wyroki tut. Sądu Apelacyjnego z 25.10.2012 r., II A Ka 304/12, LEX nr 1238668 i z 26.09.2013 r., II A Ka 279/13, LEX nr 1381620). Odsetki należą się wierzycielowi gdy dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia (art. 481 § 1 k.c.). Jeżeli termin

spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika (art. 455 k.c.).

Stosownie do art. 445 § 1 k.c. przyznanie zadośćuczynienia i jego wielkości gdy zaistniała krzywda pozostawione zostały swobodnemu uznaniu Sądu. Stąd formułuje się poglądy, że dopiero z datą wyrokowania ustalone na ten moment zadośćuczynienie staje się wymagalne a zobowiązany pozostaje w opóźnieniu ponieważ wtedy dowiedział się jaką sumę pieniężną wg stanu na czas zamknięcia rozprawy ma uiścić tytułem zadośćuczynienia (por. wyrok Sądu Najwyższego z 30.10.2003 r. IV CK 130/02 LEX nr 82273). Z drugiej strony wyrażany jest pogląd, że „zarówno odszkodowanie jak i zadośćuczynienie za krzywdę, stają się wymagalne po wezwaniu odpowiedzialnego za naprawienie szkody do spełnienia świadczenia odszkodowawczego na rzecz pokrzywdzonego. Od tej zatem chwili biegnie termin do uiszczenia odsetek za opóźnienie” (wyrok Sądu Najwyższego z 29.08.2013 r., I CSK 667/12, LEX nr 1391160).

Rozbieżności te w niniejszej sprawie nie mają znaczenia ponieważ wnioskodawczyni nie wzywała Skarbu Państwa o zapłatę określonego odszkodowania i zadośćuczynienia. Nie jest zresztą jasne w jakim trybie miałyby to uczynić oraz do jakiej jednostki uprawnionej do reprezentowania Skarbu Państwa w tym zakresie miałyby się zwrócić. Z pewnością podmiotem tym nie jest prokurator reprezentujący w postępowaniach uregulowanych w Rozdziale 58 kpk interes społeczny.

Z tych wszystkich powodów zarzuty i wnioski apelacji pełnomocniczki wnioskodawczyni były częściowo zasadne, co uwzględniając należało zmienić zaskarżony wyrok (art. 437 § 2 kpk).

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono na podstawie art. 554 § 2 kpk.